

שאלות ונידונים לעיוני וחידודי

בעניני חג הסוכות ועוד

תשרי תשפ"ד

להצלחת וישועת ידידינו היקרים

ה"ה אברהם בן מירב

ה"ה דוד צבי בן חנה

ה"ה אריאל בן מזל

נדבת החפץ בעילום שמו

יו"ל ע"י מערכת

שיעורי מורינו

הגאון רבי נחום נבנצאל שליט"א

הערות והארות בטל' המערכת 0533119084

ובכתובת: A859309@GMAIL.COM

לבירורים בעניין הקונטרס אפשר גם בטל' 0527175194

שאלות

- א. משכחת לה שיטול ד' מינים ויצטרך לברך עליהם אחד עשרה ברכות.
- ב. בסוכות שחל בשבת, אשה תוכל להוציא איש באיזה מצוה, לפי שיטה בראשונים.
- ג. אחד שאמר הלל, ואח"כ נתחייב עוד פעם הלל, ואי"ז ברכה לבטלה בשום פעם.
- ד. אנשי ירושלים [שהיו נוטלים לולביהם כל היום], מתי היו מברכים 'על נטילת לולב', מיד בעלות השחר, או לפני הלל.
- ה. מצינו שיטה שסוברת שאחד שיש לו ארבע מינים, ובירך עליהם, אינו יכול ליתנם לחבירו שרוצה לצאת בהם, אלא צריך להניחם על השלחן והשני יקח.
- ו. נטל כל הארבע מינים ויכול לברך רק ההדס או על הערבות.
- ז. נטל ד' מינים ואח"כ חשב איזה דבר וצריך לקחתם עוד פעם.
- ח. אם יש בבניית דפנות הסוכה מצוה בו יותר מבשלוחו.
- ט. אם יש בקניית הד' מינים מצוה בו יותר מבשלוחו.
- י. אם נימא שיש בקניית המינים מצוה בו יותר מבשלוחו, אם צריך בכל הד' מינים או סגי שמין אחד יקנה בעצמו.
- יא. מי שעוסק במצוה לפני סוכות, אי פטור מבניית הסוכה אף שיודע שבסוכות לא יהיה עוסק במצוה [ולא תהיה לו סוכה].
- יב. מי שיש לו ספק סוכה, אם מותר ליכנס בה ולאכול [באופן שפשע במה שיש לו ספק סוכה והיה יכול לבנות].
- יג. בסוכה צריך לאכול בסוכה הכזית ראשון, משכחת לה שצריך לאכול בסוכה אבל לא דוקא הכזית הראשון.
- יד. משכחת לה אחד שצריך לאכול ארבע כזיתים בסוכה, ולהסוברים שצריך כביצה סגי בכביצה.
- טו. אדם שנעשה דופן לסוכה, אם הוא עצמו יכול לאכול ומקרי שהוא בסוכה.

טז. בירך לישב בסוכה ואכל חצי כביצה וירד גשם, מה צריך לעשות.

יז. אכל חצי כביצה בלילה יו"ט ראשון לפני עלות השחר והגיע עלות השחר, מה צריך לעשות.

יח. משכחת לה שיהא אסור לאכול במוצאי סוכות [ליל שמחת תורה] משום איסור חוץ לסוכה.

יט. אסור לישון ליל שמחת תורה משום חוץ לסוכה.

כ. אכל פת בסוכה, ובלילה הראשון יצא ובשאר הימים לא יצא.

כא. אכל בלילה הראשון בשיעור שיצא ידי סוכה, ומ"מ לא צריך ברהמ"ז ולא נטילת ידים.

כב. אם מוציא את חברו מדין ערבות בברכת ענט"י בלילה הראשון.

כג. מי שיש לו מקום בסוכה או בשבילו או בשביל אביו, אם מותר לו ליתן לאביו, דהרי כיבוד אב משל אב ולא משל בן.

כד. הדס צריך לכתחילה כולו משולש, מתי לא צריך אף לכתחילה כן, וצ"ע.

כה. מי שטעה ובירך על ד' מינים של בנו, אי צריך לברך עוד פעם.

כו. השומע חזרת הש"ץ ומרגיש שעומד לירדם, אי צריך לרוץ לביתו כדי שלא ירדם חוץ לסוכה.

כז. השומע 'קהלת' ומרגיש שעומד לירדם באמצע קהלת, אי צריך לרוץ לביתו.

כח. משכחת לה - מת באמצע סוכות ועי"ז נפסלה סוכתו או נתכשרה וצ"ע.

כט. עשה קידוש בסוכה ואסור לו לאכול אף אם יהיה הקידוש ברכה לבטלה.

ל. משכחת לה - נתכוין לצאת ידי אתרוג ולכך לא יצא, ואם יכוין לא לצאת יצא.

לא. שני אתרוגים, אחד פסול כיון שלא ידע שהוא פסול, ואם היה יודע שהוא פסול היה כשר, והשני, כיון שלא יודע לכך כשר.

לב. אם אתרוג שלכם צריך שיהיה גם ברשותו, והיאך משכחת לה שיהיה שלו ואינו ברשותו.

לג. גזל אתרוג מגוי ונתנו לאחר ואח"כ נתיאשו הבעלים, אם מהני.

לד. אם מותר בערב שמיני עצרת לפנות כלים מהבית לסוכה. לה. אופן שנשים אסור להם לאכול כזית בליל ראשון ולאנשים מותר.

לו. הנה נחלקו במי שיש לו אתרוג אם צריך להוציא עוד שליש בשביל ההידור, באיזה הידור כולם מודים שצריך.

לז. פס אויר בסוכה באורך 48 ס"מ ולכמה צירופי שיטות אסור לישון תחתיו.

לח. שני שיושבים בסוכה ואין כשר אא"כ יחליפו מקומותיהם, לחד שיטה שהובא במ"ב.

לט. ביוהכ"פ יוכל כהן הדיוט לזרוק דם של הקרבנות בקודש הקדשים, לשי' חד מגדולי הדור.

מ. הקריב שלמים בערב יוהכ"פ, אם יכול לאוכלו ביוהכ"פ.

מא. יוהכ"פ, ויש לו ברירה או לאכול או לעשות מלאכה.

מב. אחד עבריין שאוכל ביוהכ"פ ואומרים לו שעדיף נבילה, לחד שיטה בגמ'.

מג. אם מותר למחול חוב בשבת ויו"ט.

מד. אם מותר להאריך זמן של ההלואה.

מה. יכול לאכול ביוהכ"פ חצי שיעור או רחיצה מה עדיף

מו. יכול לאכול או פחות מכותבת באופן שזה יותר או לשתות מלא לוגמיו שזה שיעור שלם.

מז. קטן שהגדיל ביוהכ"פ אי חייב להתענות.

מח. יושב ביוהכ"פ בבהכנ"ס ומתפלל, ובאותו זמן עובר על איסורים דאוריתא מבלי שעושה כלום ואין אחד שעושה בשבילו.

מט. מי שאוכל ביוהכ"פ שיעורים, אמאי לא צריך לברך כל פעם, וכמו בארבע כוסות שכתב הרמ"א שצריך לברך על כל כוס משום שאסור לאכול ביניהם.

נ. משכחת לה ביוהכ"פ לאחד שצם ויאמר ברכת שהכל.

תשובות

א. אחד שיש לו ארבע מינים ונוטל לולב ומברך על נטילת לולב ושהחיינו ואח"כ סח, מברך עוד הפעם על נטילת האתרוג וגם שהחיינו, הרי לנו שמונה ברכות ברכה על כל מין ושהחיינו.

ובחזו"א כתב שיכול ליטול בהדסים זה אחר זה ואין צריך ביחד, ולדבריו אם לקח הדס אחד ובירך וסח יצטרך לברך על ההדס השני. ואין לומר דכל זה נאמר רק בד' מינים דכל אחד מצוה בפני"ע, דיעויין בגר"א בפי' על לדוד ה' אורי וישעי, דהכל מצוה אחת, ומ"מ מברכים על חלק ממצוה, ואם כן ה"ה הדסים.

ב. ש"י רש"י בברכות דף כ ע"ב דאשה חייבת במצוה דרבנן שהזמן גרמא, והקשו התוס' א"כ אמאי אשה לא מוציאה איש בהלל כמבואר במשנה בסוכה מו. ותיי הגרי"ז דביו"ט ראשון חייבים בהלל מן התורה מחמת הלולב, וא"כ איש חייב מן התורה ואשה מדרבנן, וא"כ בשנה זו שאין לולב הרי גם האיש חייב רק מדרבנן וא"כ לש"י רש"י האשה תוציאו.

ג. לדעת הגרי"ז שכתב שהלל ביו"ט ראשון מן התורה מחמת הלולב, א"כ אם אמר הלל כשלא היה לו לולב ואח"כ נזדמן לו לולב, יתחייב בהלל שוב שהרי לא יצא הלל דאורייתא.

ד. לכאורה י"ל דבירכו אח"כ, דבעלות השחר לכתחילה לא מברכים, ואח"כ יברכו והברכה הולך גם על קודם וכמו שמצינו בציצית [שאין מברכים על טלית קטן משום הברכה שיברכו אח"כ על טלית גדול ועוד]. אבל יל"ע בזה שלכאורה אינו כן, דהרי מבואר בריטב"א דאם לפני הנענועים הוריד הלולב מידו לא חל הברכה קודם, והרי מבואר בגמ' דאנשי ירושלים לא נטלו בזמן ברכת כהנים, וא"כ לא מהני הברכה שאח"כ, וא"כ ברכו בעלות השחר.

ה. במג"א כתב דצריך ליטול קודם האתרוג וכסדרם בתורה, וכשעוזב צריך להוריד קודם הלולב, וכמו בתפילין. וא"כ היאך יתן לחברו, הרי חברו צריך לקחת קודם האתרוג, והוא צריך להוריד הלולב, וכתב המג"א דיניח על השלחן וחברו יקח. אמנם האחרונים חלקו עליו.

ו. אם יש לו ארבע מינים גזולים וקנה בשינוי, יוצא, אבל לברך אין יכול. ואם ההדס לא גזול, יש לעיין אם יוכל לברך רק על ההדס. ובכפות תמרים סוכה דף לא ע"ב כתב דאף אם ההדסים גזולים יכול לברך על הלולב. אמנם באחרונים מבואר

לא כך, ויתכן דרך בלולב חולקים דהברכה מתייחסת לכל הד' מינים ומשא"כ בברכה על הדס.

ז. ביו"ט שני נחלקו אם צריך שיהא 'לכם', ויש שסוברים שצריך לכם ובלא לכם אין יוצא. ומעתה מי שלקח לא שלכם ביו"ט שני מספק, ואח"כ חשב להשאר בא"י, הרי אצלו עכשו חוה"מ וצריך לקחת את מה שלא 'לכם' מדין חוה"מ.

ח. הנצי"ב בסי' קסט חידש דבהכשר מצוה אין מצוה בו יותר מבשלוחו, רק בדבר שכתוב בתורה העשיה כמו סוכות תעשה לך, ולדבריו זהו רק על הסכך, אמנם יש ראשונים בהאיש מקדש דמוכרח מהם שעל הכשר מצוה גם יש מצוה בו, וא"כ ה"ה על הדפנות.

ט. לדעת הנצי"ב שהבאנו לעיל אין בזה דין מצוה בו, אמנם למה שמשמע בראשונים בקידושין יש בזה דין מצוה בו.

י. תלוי בשאלה אם ד' מינים זהו מצוה אחת או ארבע מצוות רק אחד מעכב השני, ואם זה מצוה אחת סגי בחלק כמו בבדיקת חמץ. והרבה הביאו מהגר"א שדימה זה לתפילין של יד ושל ראש ומוכח שהם שני מצוות, אמנם בגר"א בסידור בפ"י על לדוד ה' אורי וישעי מבואר שזה מצוה אחת.

יא. בפשטות הרי מבואר בגמ' סוכה דף כה שיכול להטמא למתים אף שעיי"ז אח"כ יבטל מפסח ואז אינו עוסק במצוה, אמנם הנוד"ב כתב בספירת העומר דאין פטור של עוסק במצוה, כיון דעיי"ז יפסיד גם את המחר. וצ"ע מ"ש מהגמ' בסוכה. ואולי טומאה הוה פטור כמש"כ האבי עזרי.

יב. לכאורה אסור לו לאכול בה הכזית דהרי על הצד שזה לא סוכה הרי מבטל מצות סוכה.

אמנם אולי יש להתיר עפ"י כמה הקדמות. א. דדנו האחרונים היאך הדין בעושה ספק מצוה אם יש לו פטור של עוסק במצוה, והוכיחו מתוס' דף כה ע"ב בב"מ שיש לו פטור. ב. מה הדין בעוסק באותו מצוה אם גם יש פטור מאותה מצוה כגון אם נותן פרוטה לעני אם נפטר מעני אחר. והגר"א גניחובסקי הוכיח מגמ' שבועות דף מד ע"ב שיש בזה פטור. ואמר לחדש דאף אחד שהולך לאכול בסוכה הוא פטור בדרך מלאכול בסוכה. ומעתה יתכן שהרי כיון שמשפק הרי הוא חייב לאכול שם כיון דזהו ספק סוכה וספק חייב לקיים אלא הרי אולי עובר על חוץ לסוכה, אבל כיון שחייב מספק לאכול שם הרי אף שמבטל מצות עשה הרי יש לו פטורן הסוכה מדין עוסק במצות סוכה.

יג. כשיורד גשם אף להש״י דאין פטור מצטער אבל לא חייב דוקא כזית הראשון כן מוכרח במ״ב. והביאור בזה דבאמת הרי בפסח לא צריך הכזית הראשון כן מוכרח במ״ב. והביאור בזה דבאמת הרי בפסח לא צריך הכזית הראשון דהא אמרינן ממלא כריסו בבציקות של נכרים לפני הכזית ומאי דבסוכה בעינן תמיד כזית ראשון היינו דאחרי שזה מצוה ממילא זה קביעות וא״כ מצד הדין תשבו צריך לאכלו בסוכה, אבל כשיורד גשם הרי כאן אין תשבו, וכאן חייב רק מדין אכילת כזית ובה לא צריך הראשון ודו״ק ולפ״ז יהיה מותר שלחנו בבית.

יד. ידוע בשם החזו״א שחצי עבד של כהן וחצי בן חורין שאכל תרומה לוקה רק אם אכל שני כזיתים שאז מקרי שגם הבן חורין אכל כזית, ולפ״ז חצי עבד חצי בן חורין יצטרך לאכול שני כזיתים, ולהסוברים שצריך שלכם הרי כיון שחצי האדון זוכה א״כ יצטרך לאכול ארבע כזיתים, אמנם למ״ד כביצה ודאי סגי כביצה דלדידיה העיקר שיהיה אכילת קביעות.

טו. תלוי בשאלה אם לעניין סוכה אמרינן דחודו החיצון סותם או חודו הפנימי, דאם חודו החיצון הרי הוא בסוכה.

ובאשר לשלמה הביא ראייה דחודו החיצון סותם מהא דאם היה ארבע אבנים מרובעות מהני למ״ד דיומדין מהני.

והיינו שנחשב כזה ואם נאמר דחודו הפנימי הרי זה כמו כזה דודאי לא מהני, וע״כ דחודו החיצון.

טז. בז. בבנין שלמה כתב דמי שאכל כביצה חוץ לסוכה בסוף סוכות והמשיך עוד חצי במוצאי סוכות עבר על אכילה חוץ לסוכה, דכשאכל כביצה הרי כל חלק ממנה מקרי קביעות. ובשו״ע הגר״ז כתב דבליל סוכות סגי אם אוכל כזית בסוכה ויכול להמשיך הכזית השני חוץ לסוכה. כדי לקיים אכילת יו״ט. ומבואר בדבריו דכל הקביעות זהו רק כל הכביצה ביחד.

ומעתה אם אמר ׳לישב בסוכה׳ ואחרי זה יורד גשם ואכל רק חצי כביצה הרי צריך להמשיך לאכול עוד חצי כביצה ואז למפרע קיים בחצי ביצה אכילה בסוכה, דהוה קביעות אבל להשו״ע הגר״ז לא יועיל דמקודם לא היה קביעות. וכן אם אכל חצי כביצה לפני עלות השחר. והיה החצי הקודם קביעות ותלוי במחלוקת הנ״ל.

יח. כמש״כ לעיל באופן שאכל חצי כביצה חוץ לסוכה. והמשיך עוד חצי, דמשוי ליה להתחלה קביעות.

יט. בראשונים כתבו דאין מברכים על השינה כיון דאולי לא ירדם. ומבואר מהם דאם לא נרדם לא יצא. ויש לעיין אם נרדם הרי רק כשנרדם מקיים או שאז למפרע, ההליכה לישון זהו קביעות. ורבינו מרן הגר"ד לנדו שליט"א הק' על מאי דמבואר בגמ' דהישן בשמיני לוקה, דאימתי נתרה בו, וכי אפשר לדעת מתי ירדם, והרי צריך התראה תוכ"ד, אלא הכונה דאם ישן אח"כ אז כבר ההליכה לישון הוה קביעות, ולפי"ז יש לדון דאם שכב לישון בסוכות ונרדם במוצאי סוכות מקרי נמי קביעות.

כ. אם היה לו חריפות בפיו ואכל הפת למתק החריפות, הרי מקרי טפל אבל בלילה הראשון שהמצוה כזית וזה מצות אכילה בזה מקרי אכילה, דאטו מותר לאכול נבלה למתק החריפות. אבל בשאר הימים הואיל וזה רק מצות ישיבה רק מתקיים ע"י שאוכל ואין לזה חשיבות של אכילה.

כא. אם יש לו כזית מדוקדק דמבואר בחולין דף קב שנשאר קצת בין השיניים ואין כאן רק הנאת גרונו ולא מעיו. ולענין אכילה סגי בגרונו, אבל בנט"י וברהמ"ז תלוי במעיו, ובמעיו זה פחות מכזית. כן מתבאר מדברי החת"ס או"ח תשו' קכז **כב.** הנה בברכת המוציא יכול להוציא כיון שכל שצריך לאכול צריך גם לברך המוציא. אבל ברכת ענט"י הרי כשאוכל כזית לא מברך אלא בכביצה, וכאן הרי סגי בכזית לכמה פוסקים.

אלא שיש לדון דאחר שמספק חייב לאכול כביצה, הרי כבר צריך לאכול כביצה, וא"כ יש ערבות על זה, ואמנם זה פשוט שאם חייב לעשות מצוה מספק דאוריתא לחומרא יש על זה גם ערבות, דגם בערבות יש ספק דאוריתא לחומרא. אבל כאן זה דרבנן, ומספק אינו ערב, רק דאפשר שכיון דעכ"פ צריך מספק לומר הרי הוא ערב בודאי. או שנימא דזה כמו שאחד נשבע שיאכל כביצה, האם נאמר שמועיל ערבות על נט"י כיון שלמעשה חייב, וצ"ע.

כג. בתשובות רע"א סט כתב דמי שיש לו כסף או לקנות תפילין או כיבוד אב והרי כיבוד אב משל אב, פטור מכיבוד אב, וא"כ יצטרך לקנות תפילין, וכתב דלא מיקרי שפטור רק הוא אנוס, אבל בודאי שיכול לקיים מה שרוצה, והחזו"א חולק דלמעשה פטור מכיבוד אב, וא"כ גם כאן יש לעיין אם תלוי באותו מחלוקת. עוד יש לדון דיתן לאב ואז פטור משום עוסק במצוה, ובזה אף במצוה קיומית כתבו דיש פטור. וצ"ע אם זה מקרי עוסק במצוה, כי אחרי שאביו ישן שם הרי

הוא לא עוסק במצוה, והארכנו על זה במקום אחר, דיתכן שלא צריך להיות עוסק אלא סגי מה שיתבטל ממצוה אחרת.

כד. הוא באופן שיש לו ב' ההדסים משולשים רק ברובם, דיש לעיין אם יש לו שני הדסים רובם משולשים אם יש ענין שהשלישי יהיה 'כולו', דהרי בלא"ה לא מקיים דין כולו.

כה. ידוע שי' החכ"צ דיוצאין ביום ראשון גם כשאינו שלו מדרבנן, וא"כ חלה הברכה מדרבנן. אבל עכשו לוקח דאוריתא. ויש לדון אם צריך עוד הפעם ברכה, דהרי ברכה דרבנן ולעניין דרבנן כבר יצא יד"ח.

ועיין בנחל"ד סוף הלכות מזוזה דכתב דמי שבירך על מזוזה מדרבנן ונהיה דאוריתא לא צריך לברך עוד פעם. ובתהל"ד הלכות ציצית כתב שצריך לברך עוד פעם, והוכיח כן מתוס' פסחים קט"ו שהקשו שאחרי שמברך על התקיעות הראשונות שיצטרך לברך על השניות אף שהברכה חלה כבר.

והביא שם מחלוקת ב"ח וט"ז דהרא"ש כ' דיברכו כששורף החמץ והט"ז כתב דלא יברך עוד פעם כי כבר בירך והב"ח כתב דבירך רק על דברי סופרים. ולכאורה בקטן שהגדיל באמצע הסוכות ובירך על הסוכה והגדיל ועכשו חייב מדאוריתא יהיה תלוי בזה דעכשו חייב במצוה מדאוריתא אבל הברכה דרבנן וכן יש לעיין לענין שהחיינו.

כו כז. נראה דהרי עכשו אסור לו לילך לסוכה, דהרי הוא עוסק במצוה, וא"כ נרדם בהיתר ולא יצטרכו להעירו אח"כ. אבל כששומע קוהלת הרי אם ירדם לא קיים מצוה דחצי קהלת אין בה מצוה [ות"ת אין בה דין עוסק במצוה].

כח. מבואר בסוכה בדף י' דפירס עליה סדין תלוי אם נתכוין לנאותה או מפני הנשר, ויש לעיין אם הוא נתכוין לאחד מהדברים ומת והבן מתכוין אחרת, אם מבטל בזה מחשבת האב.

כט. עשה קידוש חוץ לסוכה, אם יאכל פת עכשו ויצא ידי סוכה יעבור למפרע על חוץ לסוכה. וא"כ אולי עדיף שלא יאכל ואז הקידוש לא קידוש [כי אם שתית עראי בעלמא] ולא עבר על חוץ לסוכה, ואף שזה ברכה לבטלה [בקידוש דלילה, הרי ברכה לבטלה דרבנן וחוץ לסוכה דאוריתא, אמנם חזינן דבברכה לבטלה החמירו יותר, עיין שעה"צ סי' רטו].

ל. בתוס' סוטה דף יח כתבו דהלוקח ב' אתרוגים לא יצא, דאתרוג אחד אמר רחמנא ולא שנים. ונראה דזהו רק אם מתכוין לצאת בשניהם, ואם לא לא מקרי

שנים. וה"ה אם אתרוג אחד פסול לא מקרי שנים. ולפי"ז ביום א' אם יקח אתרוג אחד שלו ושני לא שלו יוצא וביום ב' לא יוצא כיון שזה כשר.

לא. הדין בביטול ברוב שלא יוצאים רק אם נודע שנתערב כאן איסור, דבזה נאמר דין ביטול, ומעתה אם נתערב אתרוג של איסור בשנים של היתר, אם ידע יוצא משום ביטול ברוב. ואם לא ידע לא יוצא דאין ביטול ברוב. ולענין ערלה הדין שספק ערלה מותר בחו"ל, וא"כ אתרוג שהוא ספק אם הוא ערלה ולא יודעים מותר ואם יודעים אסור.

לב. הקצוה"ח בס' רע"א חידש דכל מקום שצריך שלו צריך ברשותו, ומשכחת לה ע"פ מה שכתב הרע"א בדף מז בב"מ דאם זה שייך מדרבנן לאחר מקרי אינו ברשותו. עוד אופן אם יש אתרוג בבית ואין יכול להוציאו ורק יכול להכניס ידו דרך החור ולנענע האתרוג דמקרי אינו ברשותו. הגר"פ.

לג. בביאור הלכה סי' תרלו כתב דלא מהני, ור' שלמה היימן כתב דמהני. דכתב דכה"ג מקרי אבידת גוי דהיינו אחרי שגזלו מגוי לגבי אחר מקרי אבידת גוי. ובסוגיא דאוונכרא כ' שם ברמב"ן שמייירי שהיהודי גזל מגוי, ומ"מ מבואר שם בגמ' דבעי יאוש ושינוי רשות ומוכרח דאינו אבידת גוי.

אמנם ברש"י פ' שם דלא מייירי שגזלו מגוי וכתב באמרי משה בשם הגר"ח דאם גזלו מגוי הוה כאבידת גוי, ולפי"ז נחלקו במחלוקת זו הראשונים והארכנו על זה במקום אחר.

לד. נחלקו הגר"ח והחזו"א אם סוכה בעי קרקע, דדעת הגר"ח דסוכה כלל לא בעי קרקע והקרקע רק היכי תמצוי שישב. אמנם בחזו"א בב"ק סי' טז כתב דבעי קרקע, ונפ"מ אם נאסר הקרקע להשתמש תשמיש אחר שלא של סוכה.

לה. בביאור הלכה סי' תרנ"ו כתב דאם יש שיטה שפוסלת, אף דלא קי"ל כן, מ"מ דין הידור מיקרי, וזהו חידוש נפלא דבאיסור שבת אזלינן בתר הרוב, אבל במצוה, אם יש שיטה כזאת אף שהלכה לא כן, חסר בהידור.

וצ"ע למה לא צריכים ללכת בתפילין דר"ת מדין הידור מצוה אף שהלכה לא כמו ר"ת, וכן לקרא ק"ש של ערבית בזמן ר"ת וכן ק"ש של המג"א מדין הידור, וכן בשבת להדר במצות תשבות, וצ"ב.

לו. אם יש פת האסורה כגון באיסור 'חדש' דיש שסוברים דבכזית ראשון איכא עשה דוחה ל"ת, אבל בנשים הרי יש להם רק קיומית ויש שסוברים דאין בזה עשה

דוחה ל"ית. וכן נפ"מ אם אכלו טבל, דלאנשים היה מותר ויוכל לברך ברהמ"ז ולנשים אסור.

לז. ברמ"א כתב דאם יש פס מהלך ע"פ כולה אף פחות מג' אסור לישב תחתיו. ובחזו"א נסתפק דה"ה בשיעור סוכה דהיינו שבע טפחים. ולפ"ז למה שצידד הבה"ל סי' תרל"ב שהלכה שסוכה סגי בשש טפחים ורק מדרבנן צריך שבע א"כ סגי בשש, ולהגר"ח נאה זהו ארבעים ושמונה ס"מ, ואף דהרי ראשו ורובו בסוכה, הא זה קושיא גם על הרמ"א, ועיין שלמת חיים להגר"ח זוננפלד שהק' זה, אמנם החזו"א כתב דצריך שיהיה ראשו ורובו בב"א ולא סגי שיהיה באמצע אויר ונצרף משני מקומות. ועוד דצריך ראשו, וכשיש אויר ליכא ראשו.

לח. אם יש סוכה שיש בה באמצעה סכך פסול יותר מד', הרי פסול דזה מפסיק, אמנם מתכשר מדין דופן עקומה, וא"כ הסכך שעד הסכך פסול מקרי דופן, וכשיושב בצד זה מקרי הסכך שבצד זה דופן וכשיושב בצד שני הרי הסכך השני דופן. וכתב הביכורי יעקב והובא בשער הציון סי' תרל"ד דאין יכול באותו יום לשבת פעם כאן ופעם כאן, וזה תמוה.

עכ"פ לפ"ז הרי אם בבוקר ישב ראובן בימין ושמעון בשמאל ובצהרים הפוך אין כשר אא"כ יחליפו מקומם.

לט. יש לעיין אם כהן גדול עשה זריקה ביוהכ"פ וחשב לשם חולין דהדין שהקרבת כשר ולא עלה לשם חולין כמבואר ברמב"ם דאף בחטאת כן. ומהביא הכהן גדול פר אחר כדי לכפר. ויצא מקודש הקדשים, ועכשו הרי צריכים לזרוק הדם ולקבל ואף שאינו מכפר, אבל אסור לפסול הקרבן. ויש לעיין אם מותר לעשות זאת דלכהן גדול הותר ליכנס לקה"ק לכפר אבל לא לשם דבר אחר. אבל יתכן דכל לצורך מותר וכמו שמותר לאומנין לתקן ואחד שאל זה לרבינו מרן הגר"ג זצללה"ה ואמר צד שלישי, דאולי מותר גם לכהן הדיוט, דכל מה שצריך כהן גדול זהו רק לכפר וכאן זה לא לכפר.

מ. האוכל ביוהכ"פ חייב כרת. אבל האוכל חצי שיעור אי"ז כרת, וא"כ צריך שיהיה עשה דוחה ל"ת, עשה של קרבנות ידחה לאו שאין בו כרת של יוהכ"פ. אמנם ביו"ט עובר גם על עשה, אמנם באור גדול במשניות נסתפק אם יש עשה בחצי שיעור, ותלוי בזה.

מא. לכאורה שניהם שוים דבשניהם יש כרת, אמנם להשיטות דמלאכה בשבת הותרה הרי עדיף מלאכה, דאכילה לא הותרה ורבינו מרן הגר"ד לנדו שליט"א

אמר דמלאכה חמירה, דברמב"ם כתב דנעשה על ידי זה מומר לכה"ת, וזה רק במלאכה. וצ"ע אם זה מקרי חומר, דלא שמענו לעניין איסור חל על איסור שיחול איסור שבת על שאר איסור כיון שנעשה מומר, ועיין בית הלוי שבאמת הק' כן.

מב. לר"ש דאין איסור חל על איסור ואם אוכל נבלה לא חל עליו יוהכ"פ, ועדיף נבלה, אמנם אין להקשות שכל אחד בפקו"נ שיאכל ביוהכ"פ נבלה, דהתם אחרי שהתרנו לו נבלה הרי כבר חל יוהכ"פ.

מג. מותר למחול, כמו שכתוב לומר בתפלה זכה, והרי יכולים לומר זה אף אחר צאת הכוכבים.

מד. צ"ע, דהרי שי' הסמ"ע בסימן עג דהגדר של הרווחת הזמן אינה מחילה. ולכך הקשה היאך אפשר בלא קנין. ולדבריו הרווחת הזמן היינו שנותן זכות לא חוזר החוב, וזה אולי אסור בשבת.

מה. הנה רחיצה זהו עשה ואכילה זה חצי שיעור. ומסתמא עשה חמיר מחצי שיעור. אבל יש לדון דהרי רחיצה, זהו רק ספק אם זה דאורייתא (כמב' בסי' תרי"א בב"י). וחצי שיעור ודאי דאורייתא. ויש לדון ודאי איסור קטן כנגד ספק איסור גדול. דהיינו ודאי חצי שיעור נגד ספק שיעור שלם, והאריך בזה הגר"א גניחובסקי בבני ראם בכמה סימנים. והביא ראיות לכאן ולכאן. ושם איירי בחילול שבת אחד וודאי כנגד כמה חילולי שבת בספיקות.

מו. בפשיטות הרי אם יאכל יעבור על חצי שיעור ואם ישתה יעבור על שיעור שלם. ובודאי עדיף שיאכל, אמנם במג"א סי' שכח כתב דחולה שוחטין לו בשבת, וקשה שיאכל נבלה, וכתב דנבלה עובר על כל כזית. וכתב דה"ה אם סגי לו רק בנבלה אחת מ"מ חצי שיעור אסור מן התורה וביארו דבריו דסובר דכשאוכל חצי כזית או כזית הרי בכל טיפה שאוכל עובר איסור וממילא עובר כאן הרבה איסורים ועדיף לחלל שבת ולא לעבור על הרבה חצי שיעור וא"כ אם יאכל הרי יעבור על יותר חצי שיעור וזה חמור יותר מאשר אם ישתה ויעבור שיעור שלם. ובודאי לא נראה שתהא ההוראה כן אבל כן צריך לצאת מהמג"א.

מז. בספר צפנת פענח ובספר ישועות מלכו כתבו דביוהכ"פ רק אם מתענה כל היום כיפור, אבל גר שנתגיייר לא חייב לצום כיון דיש לו רק חצי וא"כ ה"ה אם הביא שערות באמצע יוהכ"פ יהא פטור מלהתענות.

מח. מי שיש לו חוב בבנק כל יום עולה הריבית, הרי ביוהכ"פ כאשר יושב ומתודה באותו זמן עולה במחשב בעוד עשר שקל, והוא עובר על לא תשימון. ואף די"ל

דלא תשימון כבר עובר כשקבע איתם שאח"כ יעלה, אבל מסתבר שעובר רק כשבאמת עלה. וכן מבואר בסידור הגר"א דאיסור ריבית עובר אף ביוהכ"פ, וכונתו כנראה כמש"כ. ויש לעיין אם עובר על כל פרוטה שעולה או שהכל ריבוי בשיעורים וכתבנו על זה במקום אחר.

מט. הרי לא מיירי שאכל עד כשיעור בצמצום, וא"כ הרי עדין יכול להוסיף עוד טיפת אוכל כל דהו, ולכך אין כאן היסח הדעת, משא"כ בארבע כוסות.

נ. תוס' בברכות לח דאם יש בשמים ואינו ידוע אם זה עצי בשמים או עשבי בשמים, ומריח, מברך שהכל נהיה בדברו.